

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr LUBELSKIE

1. Obiekt

ZESPÓŁ KOŚCIELNY

1103

pow. pw. śś. Piotra i Pawła

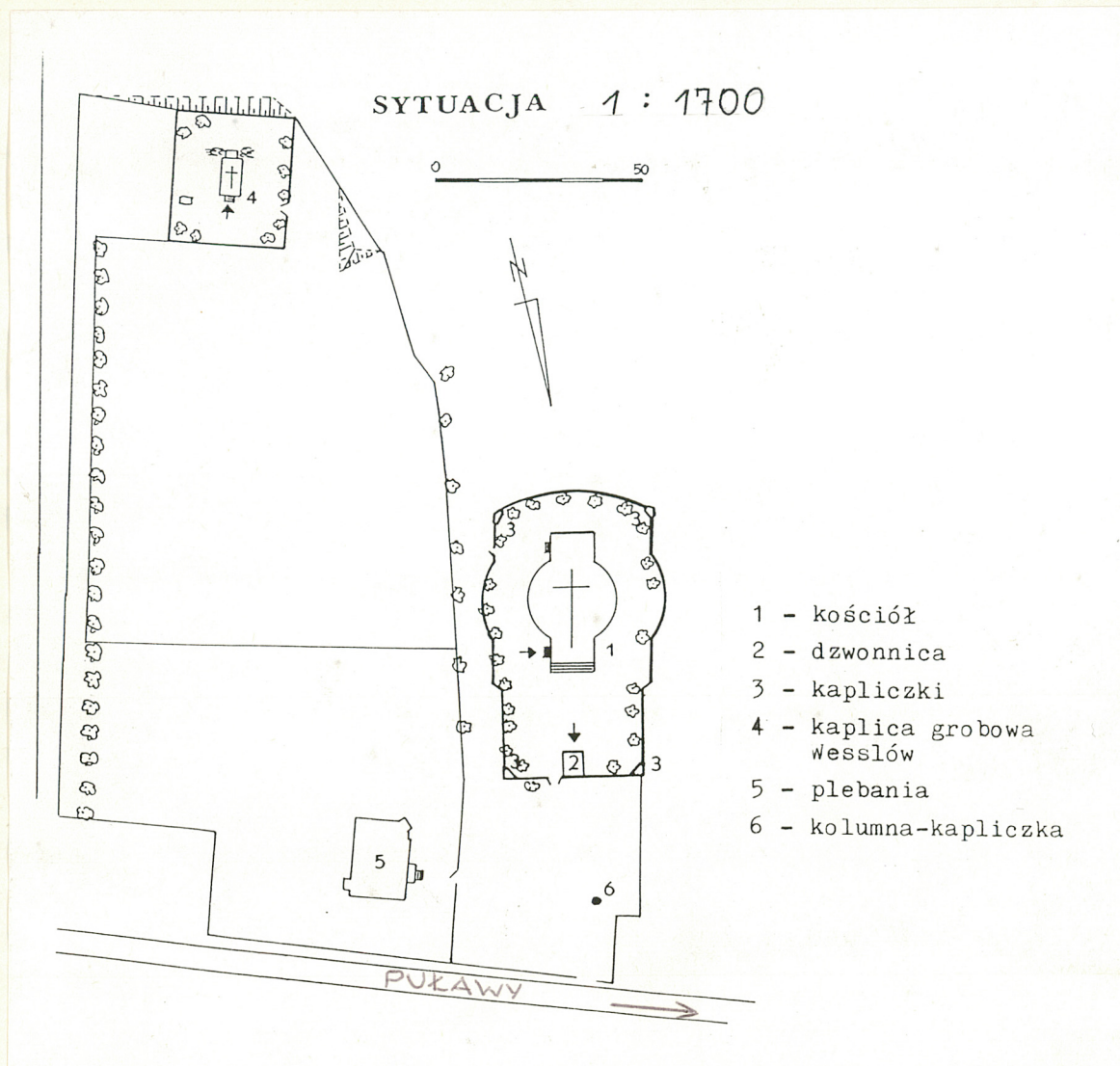
2. Czas powstania

1804 -1892r.

3. Miejscowość

ŻYRZYN

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres Żyrzyn k/Puław
24-103

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo lubelskie

gmina Żyrzyn

pow. PUŁAWY

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo lubelskie

powiat Puławy

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka
w Żyrzynie
24-103 Żyrzyn

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

Nr A/415 data 9.V 1969r.

Sytuacja: Zespół kościelny usytuowany jest we wsch. części wsi, pomiędzy główną ulicą Żyrzyna a płaską doliną biegnącą równolegle do drogi, której dnem płynie niewielki strumyk. Składa się z dwóch podzespołów: kościelnego i grobowego. Na zespół kościelny składa się kościół, budynek bramny oraz ogrodzenie z czterema kapliczkami w narożach. Zespół grobowy to kaplica z kryptą, otoczona murem. Budynek kościoła i kaplica są ^{osw-pd} ^{usytuowane} prawie idealnie na pn, z niewielkim odchyleniem ku zach.. Dzieli je odległość około 110 m /ogrodzenia 80 m/. Tak kościół jak i kaplica Wesslów otoczone są drzewami rosnącymi wzdłuż muru ogrodzeniowego. Są to przy kościele głównie kasztanowce, przy kaplicy prawdopodobnie samosiejki brzoź, wiązów i modrzewi.

Kompozycja: Zespół tworzy kompozycję rozproszoną, swobodną. Jej układ uwarunkowany przede wszystkim historycznie. Brak jest wyraźnego łącznika pomiędzy częścią kościelną a grobową. Łączy je jedynie usytuowanie na niewielkiej skarpie nad pn stokiem dolinki. Widziane od strony doliny, wydają się romantycznymi "kościółkami na wzgórzu". Natomiast każda z osobno była komponowana oddzielnie jako symetryczna, zwarta i zamknięta. W tej sytuacji brak jest osi symetrii jak również osi widokowej wspólnych dla całego zespołu.

c.d. historii zespołu.

Adama Wessla wg projektu Karola Kramera. Prace rozpoczęte w 1839 r. trwały do 1848 r. kiedy to kościół, będąc w stanie surowym, został konsekrowany. W tym czasie nie istniał już drewniany kościół. Miejsce po nim zostało wykorzystane na wymurowanie kaplicy grobowej dla rodziny Wesslów. Pracę ukończono prawdopodobnie w 1851 r. Kaplicę usytuowano na osi pn-pd z wejściem od pn. Tuż obok kaplicy znajdują się ceglane ruiny będące pozostałościami po zakrystii starego kościółka lub /jak podaje inne źródło/, kaplicy murowanej z nagrobkiem Ignacego Łapczyńskiego. Kaplica Wesslów wraz z ruinami została ogrodzona drewnianym

c.d. we wkładce

Parafia w Żyrzynie została erygowana w XVI w. Pierwotnie posiadała kaplicę drewnianą, później drewniany kościół p.w. Św. Andrzeja, konsekrowany w 1695 r., usytuowany na niewielkiej skarpie schodzącej w dolinę, w której znajdowały się zabudowania wsi Żyrzyn /patrz mapa z 1791 r./. W 1804 r. z inicjatywy kanonika Krajewskiego, przy współudziale finansowym Ignacego Rudnickiego-dziedzica żyrzyńskiego a wg planów Ch. P. Aignera rozpoczęto budowę murowanego kościoła. Zlokalizowano go ok. 110 m na pn-zach. od starego a naprzeciwko ówczesnej plebanii. Po wymurowaniu kościoła na wysokość 8 łokci, pracę przerwano. W tym czasie wciąż funkcjonował kościół drewniany. Niewielki /14 x 25/ łokci/ z wejściem od zach. i murowaną sklepioną zakrystią od wsch.. W 1836 r. kościół drewniany był w tak złym stanie, iż postanowiono dokończyć budowę kościoła murowanego. Odbyło się to na koszt dziedzica Adama

c.d. w rubryce 13

14. Kubatura w kartach szczegółowych	15. Powierzchnia użytkowa w kartach szczegółowych	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja dane o pracach przy obiektach w kartach szczegółowych		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Dobry. Stan obiektów w kartach szczegółowych.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Archiwum Państwowe w Lublinie, RGL, Wydz. Administracyjny, sygn. 1720, s. 56, 90-91.
- Archiwum Diecezjalne w Lublinie, sygn. A/259, K. Boniewski
Opis Historyczny Diecezji Lubelskiej, 1845 r ;
sygn. Rep. 60. IVa, 33
Rep. 60. IVb, 255, s. 294, 296, 357-373

22. Biblioteka

- Jaroszewski T.S., Chrystian Piotr Aigner 1756-1841, w-wa 1965.
- Teodoretowicz-Czerepińska J., Wartości kulturowe woj. lubelskiego, Lublin 1991 r, mps w posiadaniu PSOZ o/Lublin.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Trzy fotografie z 1921 r. /w:/ ADL, sygn. Rep. IVb, s. 373.
- Mapa Gruntów do Probostwa Rzyżyńskiego należących /.../ J.P. Hotyńskiego /.../ roku 1791. /w:/ Kancelaria Parafialna w Żyrzynie

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst. mgr Barbara Winiarczyk X. 1995r. B. Wylch
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki j.w. Barbara Wylch
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. j.w. Barbara Wylch
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ o/Lublin

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka Nr 1

1. Miejscowość..... Ż Y R Z Y N	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina..... Żyrzyn	Zespół kościelny	- plan orientacyjny
3. Województwo..... lubelskie		- fotografie
		- wykaz obiektów posiadających karty
		- szczegółowe
		- c.d. historii zespołu

c.d. historii zespołu

płotem. W roku 1854 prowadzone były przy kościele dalsze prace "budowlane i dekoracyjne". W 1869 r. przed wejściem głównym kościoła wymurowana została dzwonnica, która przez wiele lat pełniła jednocześnie funkcję kostnicy. Budowę dzwonnicy finansował Ignacy Wessel. Ostatnią większą inwestycją na terenie zespołu było przyozdobienie kościoła malowidłami, przez artystę malarza J. Czajewicza oraz ogrodzenie kościoła i kaplicy Wesslów murem. W ten sposób powstały dwa zespoły architektoniczne w zasadzie nie powiązane z sobą. Łączy je jedynie forma dekoracyjnego układu cegieł w pn, frontowej części ogrodzenia kościoła i zach. /z bramą/ ogrodzenia kaplicy.

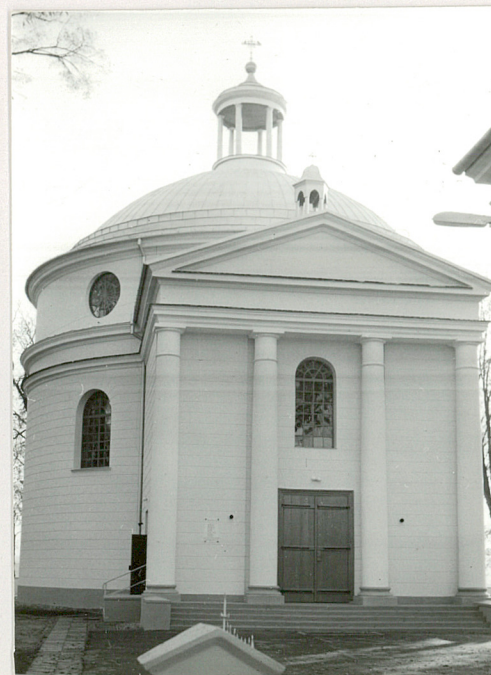

1.

Wkładkę założył: **mgr Barbara Winiarczyk X.1995 r.**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **PSOZ o/Lublin**

2.

3.

- Wykaz obiektów posiadający
karty szczegółowe :

1. Kościół
2. Dzwonnica
3. Ogrodzenie kościoła
4. Kaplica grobowa Wesslów

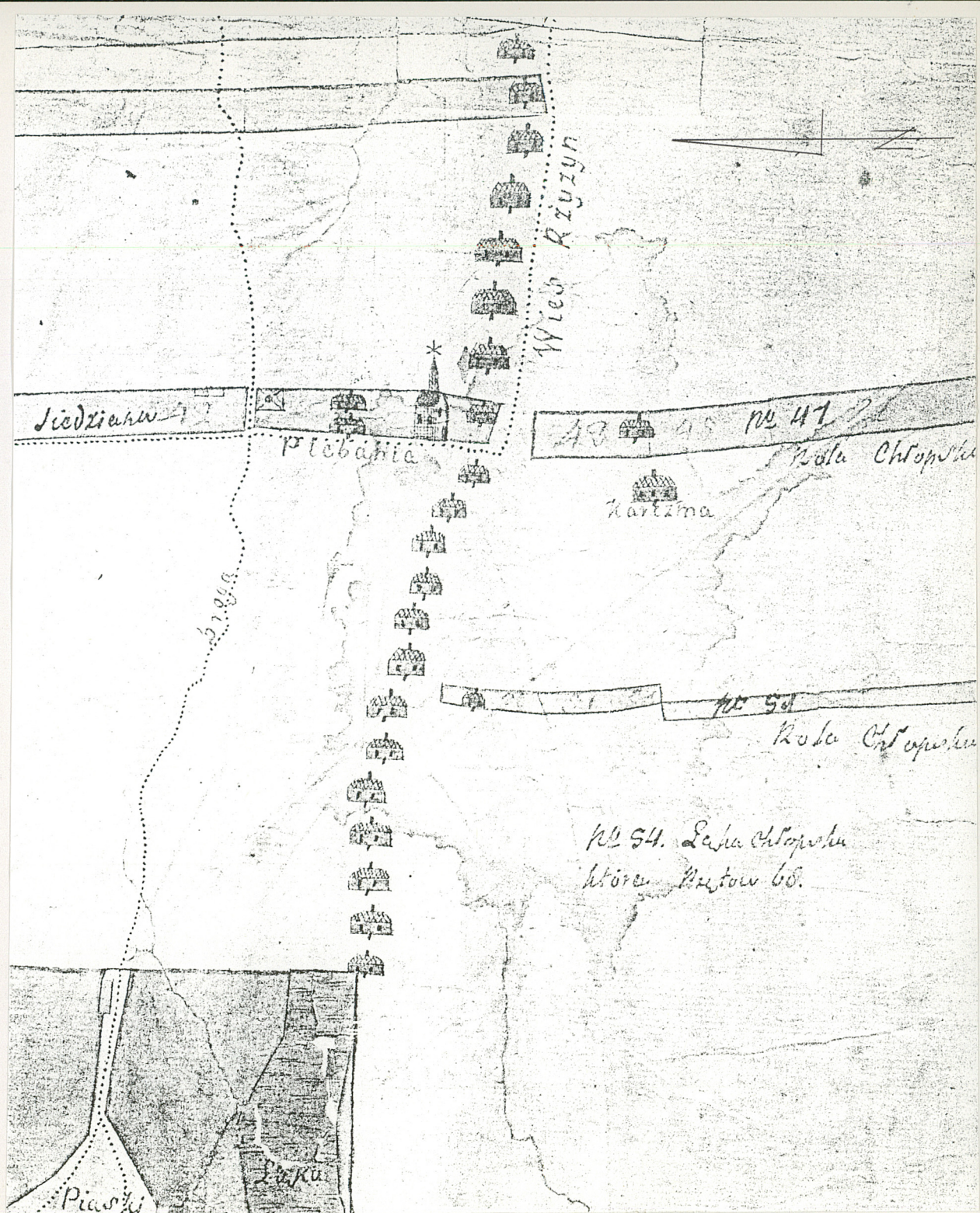

4.

Fotografie :

1. Widok od ulicy /pn-wsch./.
2. Fasada kościoła.
3. Dzwonnica - widok od kościoła.
4. Widok od południa.
5. Fragment mapy z 1791 r.

5.

1. Miejscowość..... <u>Żyrzyn</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina..... <u>Żyrzyn</u>	<u>Zespół kościelny</u>	<u>- 3 foto.</u>
3. Województwo..... <u>lubelskie</u>		

Plebania

Organistówka

Kapliczka

Wkładkę założył:mgr Barbara Winiarczyk.....X. 1995 r......
(imie, nazwisko, data)

PSOZ o/Lublin

Miejsce przechowywania negatywów: